EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 5.6.2019
COM(2019) 531 final

KOMISSION KERTOMUS

Belgia

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laadittu kertomus

KOMISSION KERTOMUS

Belgia

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laadittu kertomus

1. JOHDANTO

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä ’SEUT-sopimus’ tai ’perussopimus’, 126 artiklassa määrätään liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä. Menettelystä säädetään yksityiskohtaisemmin liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetussa asetuksessa (EY) N:o 1467/97[1], joka on osa vakaus- ja kasvusopimusta. Asetuksessa (EU) N:o 473/2013[2] on erityissäännöksiä, joita sovelletaan euroalueen jäsenvaltioihin, jotka ovat liiallisia alijäämiä koskevassa menettelyssä.

SEUT-sopimuksen 126 artiklan 2 kohdan mukaan komission on tarkasteltava talousarviota koskevan kurinalaisuuden noudattamista seuraavilla kahdella arviointiperusteella: a) ylittääkö ennakoitu tai toteutunut julkistalouden alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) määritellyn 3 prosentin viitearvon; ja b) ylittääkö julkinen velka suhteessa BKT:hen määritellyn 60 prosentin viitearvon (paitsi jos se pienenee riittävästi ja lähestyy riittävän nopeasti viitearvoa).

SEUT-sopimuksen 126 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos jäsenvaltio ei täytä jommankumman tai kummankaan edellä mainitun arviointiperusteen mukaisia vaatimuksia, komissio laatii asiasta kertomuksen. Kertomuksessa on otettava ”*huomioon myös se, ylittääkö julkistalouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, jäsenvaltion keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne ja talousarviotilanne mukaan luettuina*”.

Tämä kertomus on liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn ensimmäinen vaihe. Siinä analysoidaan, noudattaako Belgia alijäämää ja velkaa koskevia SEUT-sopimuksen arviointiperusteita, kun otetaan huomioon taloudellinen tausta ja muut merkitykselliset tekijät.

Belgian viranomaisten 29. maaliskuuta 2019 ilmoittamat[3] ja Eurostatin myöhemmin vahvistamat[4] tiedot osoittavat, että Belgian julkisen talouden alijäämä oli 0,7 prosenttia

---

[1] EYVL L 209, 2.8.1997, s. 6. Kertomuksessa otetaan myös huomioon ”Vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpanoa koskevat vaatimukset sekä vakaus- ja lähentymisohjelmien muotoa ja sisältöä koskevat ohjeet”, jotka on hyväksytty talous- ja rahoituskomiteassa 5. heinäkuuta 2016. Saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/legal_texts/index_en.htm .

[2] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 473/2013 alustavien talousarviosuunnitelmien seurantaa ja arviointia sekä euroalueen jäsenvaltioiden liiallisen alijäämän tilanteen korjaamisen varmistamista koskevista yhteisistä säännöksistä (EUVL L 140, 27.5.2013, s. 11).

[3] Asetuksen (EY) N:o 479/2009 mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle kaksi kertaa vuodessa niiden ennakoitu ja toteutunut julkisen talouden alijäämä ja velkataso. Belgian viimeisin ilmoitus on saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-notification-tables.

suhteessa BKT:hen vuonna 2018, kun taas velan määrä oli 102,0 prosenttia suhteessa BKT:hen eli yli 60 prosentin viitearvon. Vuonna 2019 alijäämä on alustavan talousarviosuunnitelman mukaan 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen ja velan määrä 100,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Belgian vuoden 2019 vakausohjelmassa, jonka komissio vastaanotti 26. huhtikuuta 2019, ennakoidaan, että alijäämä on 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen ja velkasuhde 100,6 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Ilmoitetut tiedot osoittavat, että Belgia ei noudattanut velan supistamiselle asetettua vertailuarvoa[5] vuonna 2018 (ks. taulukko 1), sillä ero vertailuarvoon on 1,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Belgian ei odoteta noudattavan velan supistamista koskevaa vertailuarvoa myöskään vuosina 2019 ja 2020, sillä komission kevään 2019 talousennusteen mukaan sen julkisen talouden velkasuhteen odotetaan pysyvän velan supistamista koskevan takautuvan vertailuarvon yläpuolella 1,7 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja ennakoivan vertailuarvon yläpuolella 1,9 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuonna 2020. Vuoden 2019 vakausohjelmassa esitetyn skenaarion perusteella velkakriteeriä noudatetaan vuodesta 2019 alkaen, ja velan supistamista koskeva ennakoiva vertailuarvo ylittyy 0,2 prosenttiyksiköllä vuonna 2019 ja 0,6 prosenttiyksiköllä vuonna 2020.

Se, että Belgia ei noudattanut velan supistamista koskevaa vertailuarvoa vuonna 2018, on näyttönä vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitetun liiallisen alijäämän lähtökohtaisesta olemassaolosta, tosin ennen kuin kaikki jäljempänä esitetyt tekijät on otettu huomioon.

Siksi komissio on laatinut tämän kertomuksen, jossa arvioidaan kattavasti SEUT-sopimuksen mukaisen, velan supistumista koskevan vertailuarvon ylittymistä ja tarkastellaan, onko aiheellista aloittaa liiallisen alijäämän menettely, kun kaikki merkitykselliset tekijät on otettu huomioon. Kohdassa 2 tarkastellaan alijäämäkriteeriä. Kohdassa 3 tarkastellaan velkakriteeriä. Kohdassa 4 käsitellään julkisia investointeja ja muita merkityksellisiä tekijöitä ja arvioidaan, toteutuuko vaadittu keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävä sopeutus. Tässä kertomuksessa otetaan huomioon 7. toukokuuta 2019 julkaistu komission kevään 2019 talousennuste ja komission arvio makrotalouden ja julkisen talouden myöhemmästä kehityksestä.

---

[4] Eurostatin tiedote nro 67/2019, saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9731224/2-23042019-AP-EN/bb78015c-c547-4b7d-b2f7-4fffe7bcdfad

[5] Velan vertailuarvon noudattamista arvioidaan kolmesta eri näkökulmasta eli takautuvasti, ennakoivasti ja suhdannekorjattuna.

Taulukko 1. Julkisen talouden alijäämä ja velka (% suhteessa BKT:hen)

		2015	2016	2017	2018	2019		2020	
						KOM	VO	KOM	VO
Alijäämä-kriteeri	Julkisen talouden rahoitusasema	-2,4	-2,4	-0,8	-0,7	-1,3	-0,8	-1,5	-0,2
Velka-kriteeri	Julkisen talouden bruttovelka	106,4	106,1	103,4	102,0	101,3	100,6	100,7	98,5
	Ero velan supistamista koskevaan vertailuarvoon	e.r.	e.r.	1,3	1,1	1,7	-0,2	1,9	-0,6
	Rakenteellisen rahoitusaseman muutos	0,2	0,1	0,8	0,0	0,0	0,5	-0,3	0,6
	Vaadittu rakenteellinen vähimmäissopeutus	1,4	202,0	e.r.	e.r.	e.r.	e.r.	e.r.	e.r.

Lähde: Vuoden 2019 vakausohjelma (VO) ja komission kevään 2019 talousennuste (KOM)

2. ALIJÄÄMÄKRITEERI

Belgian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2017 oli 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 0,7 prosenttiin vuonna 2018. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan alijäämä kasvaa 1,3 prosenttiin vuonna 2019, mikä edelleen noudattaa perussopimuksen mukaista 3 prosentin viitearvoa. Vuonna 2020 alijäämä kasvaa komission ennusteen mukaan edelleen 1,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun oletetaan, että politiikka säilyy muuttumattomana.

Vuoden 2019 vakausohjelmaan sisältyvän monivuotisen kehitysuran mukaan alijäämä on 0,8 prosenttia vuonna 2019 ja supistuu 0,2 prosenttiin vuonna 2020. Belgian pääministeri esitti eronpyyntönsä 18. joulukuuta 2018. Sen jälkeen toimitushallitus on hyväksynyt talousarvioita, joita valmistellessa oletuksena on ollut, että politiikka pysyy ennallaan. Hallituksella ei siis ole ollut vakausohjelman jättämisen aikaan kansallisen valtiosäännön ja/tai perustuslakia koskevien sopimusten mukaan täysiä talousarviovaltuuksia. Näiden puuttuessa vakausohjelmassa esitetyn julkisen talouden kehitysuran tukena ei ole hyväksyttyjä tai tarpeeksi yksityiskohtaisia toimenpiteitä, joilla saavutettaisiin keskipitkän aikavälin tavoitteena oleva rakenteellinen budjettitasapaino vuonna 2021. Komission ennusteen ja vakausohjelman välinen ero vuonna 2019 johtuu useista toimenpiteistä, jotka eivät ole mukana komission ennusteessa, koska niitä ei ole hyväksytty tai tarkennettu riittävästi, tai koska ne katsotaan väliaikaisiksi (ne päättyvät vuonna 2018 eikä niitä ole enää mukana vuonna 2019).[6] Vuonna 2020 ero johtuu suurimmalta osin menojen vähennyksestä (–0,6 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen) ja tulojen lisäyksestä +0,2 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen), joiden tukena ei ole kohdennettuja lisätoimenpiteitä.

Näin ollen Belgia täyttää SEUT-sopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/97 määritellyn alijäämäkriteerin.

[6] Ks. Belgian vuoden 2019 vakausohjelman arviointi.

3. VELKAKRITEERI

Valtionvelka oli suurimmillaan 107,5 prosentissa suhteessa BKT:hen vuonna 2014 ja supistui 103,4 prosenttiin vuonna 2017. Vuonna 2018 velka supistui edelleen 102,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen pääasiassa perusylijäämän ja negatiivisen lumipalloefektin (alhaisemmat korkomenot ja suurempi nimellisen BKT:n kasvu) vähentyvän vaikutuksen vuoksi. Suurempi velkakannan korjauserä kompensoi tämän vain osittain. Velkakehitystä käsitellään tarkemmin kohdassa 4.2.

Komission talousennusteen mukaan velan määrä supistuu hieman tulevina vuosina, 101,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja 100,7 prosenttiin vuonna 2020. Perusylijäämien ja lumipalloefektin aiheuttaman vuotuisen alenemisen, joka on keskimäärin 1,3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen, ennustetaan vuosina 2019–2020 osittain kompensoituvan suurempien velkakannan korjauserien vuoksi. Näissä ennusteissa ei oteta huomioon finanssisektorin omaisuuserien mahdollisen myynnin vaikutusta.

Belgian vuoden 2019 vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka supistuu siten, että se on vuoden 2019 lopussa 100,6 prosenttia suhteessa BKT:hen ja 98,5 prosenttia vuonna 2020. Ero komission ennusteeseen, jossa oletetaan politiikan säilyvän muuttumattomana, johtuu pääasiassa siitä, että vakausohjelmassa nimellisen alijäämän ennakoidaan jäävän pienemmäksi, kun taas nimellisen BKT:n kasvua koskevat ennusteet ovat pitkälti yhteneviä ja velkakannan korjauserät hieman pienempiä.

Sen jälkeen kun liiallisia alijäämiä koskeva menettely lopetettiin kesäkuussa 2014, Belgiaan sovellettiin kolmivuotista siirtymäkautta ennen kuin sen odotettiin noudattavan velan supistamista koskevaa vertailuarvoa. Siirtymäkausi alkoi vuonna 2014 ja päättyi vuonna 2016. Velan supistamista koskevaa tavanomaista vertailuarvoa on sovellettu siirtymävaiheen päätyttyä vuodesta 2017.

Ilmoitetut tiedot osoittavat, ettei Belgia noudattanut velan supistamiselle asetettua vertailuarvoa vuonna 2018 (ks. taulukko 1), sillä ero vertailuarvoon on 1,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Belgian ei odoteta noudattavan velan supistamista koskevaa vertailuarvoa vuosina 2019 ja 2020, sillä komission kevään 2019 talousennusteen mukaan sen julkisen talouden velkasuhteen odotetaan pysyvän velan supistamista koskevaa vertailuarvoa suurempana 1,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja 1,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020.

Vuoden 2019 vakausohjelmassa esitetyn skenaarion perusteella velkakriteeriä noudatetaan vuodesta 2019 alkaen, kun Belgia ylittää velan supistamista koskevan (ennakoivan) vertailuarvon 0,7 prosentilla suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja noudattaa sitä (0,0 prosenttia) vuonna 2020. Vuoden 2018 vakausohjelman mukaan velkakriteeriä on noudatettu vuodesta 2018. Ero komission ennusteeseen johtuu siitä, että alijäämän odotetaan supistuvan 0,5 prosenttia enemmän vuonna 2019 ja 1,3 prosenttia enemmän vuonna 2020, sillä komission ennuste perustuu oletukseen, ettei politiikka muutu, kun taas vakausohjelmassa otetaan huomioon suunnitellut toimet Belgian keskipitkän tavoitteen (rakenteellinen rahoitusasema 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen) saavuttamiseksi vuonna 2021. Niiden perustana olevat toimenpiteet eivät kuitenkaan ole riittävän yksityiskohtaisia. Osa erosta johtuu myös siitä, että vuoden 2019 velkakannan korjauserä on suurempi, eikä vuoden 2020 pienempi korjauserä riitä kumoamaan sen vaikutusta.

Näin ollen analyysi viittaa siihen, että SEUT-sopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/97 tarkoitettu velkakriteeri ei vuoden 2018 toteutumatietojen ja komission kevään 2019

talousennusteen sekä vuoden 2019 vakausohjelman perusteella lähtökohtaisesti täyty ennen jäljempänä esitettyjen merkityksellisten tekijöiden ottamista huomioon.

Taulukko 2: Velan kehitys

	2015	2016	2017	2018	2018		2019	
	KOM	KOM	KOM	KOM	KOM	VO	KOM	VO
Julkisen talouden bruttovelkasuhde [a]	106,4	106,1	103,4	102,0	101,3	100,6	100,7	98,5
Velkasuhteen muutos [b] (1 = 2+3+4)	-1,2	-0,3	-2,7	-1,4	-0,7	-1,4	-0,5	-2,1
Osatekijät:								
• Perusjäämä (2)	-0,6	-0,4	-1,6	-1,6	-0,8	-1,3	-0,5	-1,8
• Lumipalloefekti (3)	0,2	-0,6	-1,0	-0,4	-0,6	-0,9	-0,7	-0,9
josta:								
Korkomenot	*3,0*	*2,8*	*2,5*	2,3	*2,1*	*2,1*	*2,0*	*1,9*
Reaalisen BKT:n kasvu	*-1,7*	*-1,5*	*-1,7*	-1,4	*-1,2*	*-1,3*	*-1,2*	*-1,4*
Inflaatio (BKT-deflaattori)	*-1,0*	*-1,8*	*-1,7*	-1,2	*-1,5*	*-1,8*	*-1,6*	*-1,5*
• Velkakannan korjauserä (4)	-0,7	0,7	0,0	0,5	0,7	0,9	0,7	0,6

Huom.

[a] Prosentteina suhteessa BKT:hen.

[b] Bruttovelkasuhteen muutosta voidaan kuvata seuraavalla kaavalla

$$\frac{D_t}{Y_t} - \frac{D_{t-1}}{Y_{t-1}} = \frac{PD_t}{Y_t} + \left(\frac{D_{t-1}}{Y_{t-1}} * \frac{i_t - y_t}{1 + y_t} \right) + \frac{SF_t}{Y_t}$$

jossa t on aika, D on julkisyhteisöjen velkakanta, PD on perusalijäämä, Y on nimellinen BKT, SF on velkakannan korjauserä, i on velan keskihinta ja y nimellisen BKT:n kasvu. Sulkeissa oleva lauseke kuvaa lumipalloefektiä, jolla mitataan korkomenojen ja talouskasvun yhteisvaikutusta velkasuhteeseen.

Lähde: Vuoden 2019 vakausohjelma (VO) ja komission kevään 2019 talousennuste (KOM)

4. MERKITYKSELLISET TEKIJÄT

SEUT-sopimuksen 126 artiklan 3 kohdassa määrätään, että komission kertomuksessa *”otetaan huomioon myös se, ylittääkö julkisen talouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, kyseisen jäsenvaltion keskipitkän aikavälin talouskehitys ja julkisen talouden rahoitusasema mukaan luettuina”*. Näitä tekijöitä kuvataan tarkemmin asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 3 kohdassa, jonka mukaan huomioon on otettava myös *”muut tekijät, joita kyseinen jäsenvaltio pitää merkityksellisinä arvioitaessa kokonaisvaltaisesti alijäämä- ja velkaperusteiden noudattamista ja jotka jäsenvaltio on esittänyt neuvostolle ja komissiolle”.*

Jos velkakriteerin ylittyminen on ilmeistä, merkityksellisten tekijöiden analysointi on erityisen perusteltua, koska tekijät, joihin hallitus ei voi vaikuttaa, vaikuttavat enemmän velan kuin alijäämän kehitykseen. Tämä tunnustetaan asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 4 kohdassa, jossa säädetään, että kun arvioidaan velkakriteerin noudattamista, merkitykselliset tekijät otetaan huomioon riippumatta raja-arvon ylittymisen suuruudesta. Arvioitaessa velkakriteerin noudattamista on tarkasteltava (kuten aikaisemminkin) ainakin seuraavia kolmea keskeistä näkökohtaa, koska ne vaikuttavat velan kehitykseen ja kestävyyteen:

1. Keskipitkän aikavälin tavoitteen tai siihen tähtäävän sopeuttamisuran noudattaminen, jolla on määrä varmistaa julkisen talouden kestävyys tai nopea edistyminen kohti kestävyyttä tavanomaisissa makrotalouden olosuhteissa. Koska maakohtaiset keskipitkän aikavälin tavoitteet on laadittu niin, että niissä otetaan huomioon velkataso ja implisiittiset vastuut, keskipitkän aikavälin tavoitetta tai siihen tähtäävää

sopeuttamisuraa noudattamalla on määrä varmistaa velkasuhteiden lähentyminen ainakin keskipitkällä aikavälillä kohti maltillista tasoa.

2. Jo toteutetut tai rakenneuudistussuunnitelmassa yksityiskohtaisesti selostetut rakenneuudistukset, joiden odotetaan parantavan kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä sen vuoksi, että ne vaikuttavat kasvuun ja ovat tällä tavoin osaltaan saattamassa velkasuhdetta tyydyttävälle lasku-uralle. Keskipitkän aikavälin tavoitteen (tai siihen tähtäävän sopeuttamisuran) noudattamisen ja rakenneuudistusten toteuttamisen (talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa) odotetaan tavanomaisissa taloudellisissa olosuhteissa tuovan velkakehityksen kestävälle uralle, sillä vaikutus kohdistuu sekä velkatasoon (kun keskipitkän aikavälin tavoite on saavutettu ja julkisen talouden rahoitusasema on vakaa) että talouskasvuun (uudistusten kautta).
3. Epäsuotuisat makrotalouden olosuhteet (ja erityisesti hidas inflaatio), jotka voivat haitata velkasuhteen pienentämistä ja tehdä vakaus- ja kasvusopimuksen säännösten noudattamisesta erityisen haastavaa. Jäsenvaltion on hitaan inflaation ympäristössä vaikeampaa noudattaa velan supistamista koskevaa vertailuarvoa. Näissä olosuhteissa keskipitkän aikavälin tavoitteen tai siihen tähtäävän sopeuttamisuran noudattaminen on keskeinen merkityksellinen tekijä arvioitaessa velkakriteerin noudattamista.

Näiden säännösten perusteella jäljempänä tarkastellaan seuraavia tekijöitä: 1) julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema sekä arvio vaaditun, keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävän sopeutuksen toteutumisesta ja julkisten investointien kehittymisestä; 2) julkisen talouden keskipitkän aikavälin velka-asema, sen kehitys ja kestävyys; 3) keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne, mukaan lukien rakenneuudistusten toteuttamistilanne; 4) muut komission merkityksellisinä pitämät tekijät; ja 5) muut jäsenvaltion esittämät tekijät.

4.1. Julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema

Belgian ennaltaehkäisevän osion noudattamista koskeva jälkiarviointi osoittaa, ettei ole riittävän vankkaa näyttöä siitä, että Belgia poikkeaa merkittävästi keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta vuonna 2018 ja vuosina 2017 ja 2018 yhdessä tarkasteltuina. Julkisen talouden sopeuttaminen vuonna 2019 ja vuosina 2018 ja 2019 yhdessä tarkasteltuina merkitsee riskiä, että Belgian ennaltaehkäisevän osion vaatimuksista poiketaan merkittävästi.

Nimellinen rahoitusasema, rakenteellinen rahoitusasema ja keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävä sopeutus

Nimellinen rahoitusasema

Belgian nimellinen alijäämä, joka vuonna 2017 oli 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 0,7 prosenttiin vuonna 2018. Tulot suhteessa BKT:hen kasvoivat 0,4 prosenttiyksikköä ja menot 0,2 prosenttiyksikköä.

Keskipitkän aikavälin tavoite ja rakenteellinen rahoitusasema

Belgian viranomaiset vahvistivat vuoden 2019 vakausohjelmassaan, että keskipitkän aikavälin tavoitteena oli rakenteellinen budjettitasapaino. Keskipitkän aikavälin tavoite vaikuttaa riittävän tiukalta, jotta velkasäännön noudattaminen keskipitkällä ja pitkällä

aikavälillä voidaan varmistaa tavanomaisina pidettävissä taloudellisissa olosuhteissa. Belgia lykkäsi vuoden 2019 vakausohjelmassa arviota sen saavuttamisesta vuodesta 2020 vuoteen 2021. Vakausohjelman mukaan keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi toimia, joiden vaikutus on 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan vaadittaisiin suurempi sopeutus (1,4 prosenttia suhteessa BKT:hen), koska vuoden 2018 rakenteellista alijäämää koskeva arvio on erilainen (suurempi). Lisäksi komission ennusteen mukaan odotetaan, että rakenteellinen rahoitusasema pysyy ennallaan vuonna 2019 ja heikkenee politiikan pysyessä muuttumattomana 0,3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuonna 2020, joka on viimeinen komission ennusteeseen sisältyvä vuosi. Belgian finanssipolitiikkaa käsittelevän korkean neuvoston mukaan rakenteellinen rahoitusasema heikkenee vielä 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021, jos politiikka ei muutu.[7] Näin ollen keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttaminen vuonna 2021 edellyttää huomattavia lisätoimenpiteitä uudelta hallitukselta toukokuussa 2019 pidettyjen vaalien jälkeen.

Keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävän suositetun sopeutuksen noudattaminen

Neuvosto suositti 11. heinäkuuta 2017, että Belgian olisi pyrittävä toteuttamaan merkittäviä julkisen talouden sopeutustoimia vuonna 2018 vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osion vaatimusten mukaisesti, kun otetaan huomioon tarve vahvistaa meneillään olevaa talouden elpymistä ja varmistaa Belgian julkisen talouden kestävyys. Vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen yhteisesti sovitun kaavion mukainen sopeutus edellytti, että nettomääräisten julkisten perusmenojen nimellinen kasvu olisi enintään 1,6 prosenttia vuonna 2018. Tämä vastaa rakenteellista sopeutusta, joka on vähintään 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Samalla neuvosto totesi, että vuoden 2018 alustavan talousarviosuunnitelman arvioinnissa ja sen jälkeen julkisen talouden vuoden 2018 toteutuman arvioinnissa olisi otettava asianmukaisella tavalla huomioon, että tavoitteena on saavuttaa sellainen finanssipolitiikan viritys, joka osaltaan sekä vahvistaa talouden elpymistä että varmistaa julkisen talouden kestävyyden. Komissio on laatinut Belgian vuoden 2018 alustavasta talousarviosuunnitelmasta antamansa lausunnon yhteydessä arvion elpymisen vahvuudesta Belgiassa ja ottanut siinä asianmukaisella tavalla huomioon talouden kestävyyttä koskevat haasteet. Neuvosto totesi 13. heinäkuuta 2018 arvion perusteella, ettei muita tekijöitä ei tarvitse tältä osin ottaa huomioon.

Toteutumatietojen ja komission ennusteen perusteella perusmenojen kasvu ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä ja kertaluonteisia toimenpiteitä ylitti vuonna 2018 menojen kasvun vertailuarvon ja johti perusrahoitusasemassa 0,7 prosentin poikkeamaan suhteessa BKT:hen, mikä viittaa merkittävään poikkeamaan. Rakenteellisen rahoitusaseman arvioidaan pysyneen vuonna 2018 entisellään ja ero suositettuun sopeutukseen on 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä myöskin viittaa merkittävään poikkeamaan.

Vuosina 2017 ja 2018 kannettujen yhtiöveron ennakkomaksujen merkittävän korotuksen (noin ½ % suhteessa BKT:hen molempina vuosina) kohteluun liittyy edelleen epävarmuutta, vaikkakin aiempaa vähemmän. Tämä tulojen lisäys johtuu erityisesti siitä, että vuosina 2017 ja 2018 otettiin kahdessa vaiheessa käyttöön merkittävästi aiempaa korkeampi lisävero ennakkoveromaksujen suorittamatta jättämisen vuoksi. Tällä toimenpiteellä tehdään pysyvä muutos juoksevien tulojen aikatauluun, kun ainakin osa veronkannosta siirtyy jälkikäteen

[7] Finanssipolitiikkaa käsittelevä korkea neuvosto (2019), *Avis Trajectoire budgétaire en préparation du Programme de Stabilité 2019–2022*. Perustuu liittovaltion suunnitteluviraston toimittamiin tietoihin.

suoritettavista veroista ennakkomaksuiksi. Tämä aiheuttaa verotulojen poikkeuksellisen ja väliaikaisen kasvun vuosina 2017 ja 2018. Kuten viime vuonnakin, komissio piti kevään 2019 talousennusteen perusskenaariossa trendin ylittävää veronkantoa kertaluonteisena ja tilapäisenä tulona, ja sen kompensoivat alhaisemmat verotulot vuodesta 2019 alkaen. Muissa analyyseissa, esimerkiksi Belgian keskuspankin analyysissa, katsotaan suurempi osuus yhtiöverotulojen lisäyksestä vuosina 2017 ja 2018 väliaikaiseksi, kun taas Belgian hallitus arvioi siitä suuremman osuuden rakenteelliseksi. Vaikka nämä epävarmuustekijät otetaan huomioon ja koko lisäys katsotaan rakenteelliseksi sekä vuonna 2017 että vuonna 2018, poikkeama vaikuttaa kuitenkin merkittävältä, kun vuosia 2017 ja 2018 tarkastellaan yhdessä. Merkittävän poikkeaman kynnysarvon (0,25 prosenttia suhteessa BKT:hen) ylittyminen vaikuttaa kuitenkin hyvin vähäiseltä, kun kyseiset epävarmuustekijät otetaan huomioon. Komissio myöntää, että kun otetaan huomioon näihin lukuihin liittyvä epävarmuus, negatiivista tai positiivistakaan riskiä ei voida sulkea pois, ja pysyvästä vaikutuksesta voidaan tehdä vakaa ja mitattavissa oleva arvio vasta jonkin ajan kuluttua. Vuoden 2019 yhtiöveroa koskevat tiedot antavat ensimmäisen selkeän viitteen vaikutuksen laajuudesta.

Kun vuosia 2017 ja 2018 tarkastellaan yhdessä, menojen kasvun vertailuarvon ja rakenteellisen rahoitusaseman lukemien välillä on ero, joka johtuu siitä, että vuotta 2017 koskevat tiedot ovat erilaisia. Menojen kasvun vertailuarvon osalta ero on 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä viittaa merkittävään poikkeamaan. Rakenteellisen rahoitusaseman osalta ero on 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä viittaa jonkinasteiseen poikkeamaan. Kun vuosia 2017 ja 2018 tarkastellaan yhdessä, päätelmät riippuvat yksittäisiä vuosia 2018 ja 2017 koskevista lukemista. Vuotta 2018 tarkasteltiin jo edellä. Vuonna 2017 perusmenojen kasvu Belgiassa ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä ja kertaluonteisia toimenpiteitä ylitti menojen kasvun vertailuarvon noin 0,5 prosentilla suhteessa BKT:hen. Toisaalta Belgian rakenteellinen rahoitusasema koheni yli 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä ylittää neuvoston kyseiseksi vuodeksi suosittaman – epätavallisten tapahtumien vaikutuksella korjatun – rakenteellisen sopeutuksen, joka oli vähintään 0,58 prosenttia suhteessa BKT:hen. Rakenteellisen rahoitusaseman pilarin perusteella positiivinen poikkeama oli siis noin 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Koska ennaltaehkäisevän osion pilarien välinen ero on vuonna 2017 noin 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen, tarvitaan kokonaisarvio, jossa on otettava huomioon seuraavat tekijät:

- Alhaisempien korkomenojen positiivinen vaikutus rakenteelliseen rahoitusasemaan (0,3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen), mikä parantaa rakenteelliseen rahoitusasemaan perustuvien julkisen talouden sopeutustoimien lukemia, mutta ei vaikuta menojen kasvun vertailuarvon noudattamiseen. Viimeksi mainitun katsotaan kuvaavan taustalla olevia julkisen talouden toimia asianmukaisemmin.

- Inflaatio-odotusta (ennustettu BKT-deflaattori 1,5 prosenttia) korkeamman inflaation (BKT-deflaattori 1,9 prosenttia) kielteinen vaikutus menojen kasvun vertailuarvoon verrattuna rakenteelliseen rahoitusasemaan (0,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen). Sosiaalietuudet ja julkisen sektorin palkat on indeksoitu toteutuneeseen, ei odotettavissa olevaan, inflaatioon. Korkeampi inflaatio vaikuttaa kuitenkin myönteisesti myös verotuloihin. Menojen kasvun vertailuarvo osoittaa ainoastaan ensin mainitun vaikutuksen ja näin ollen aliarvioi julkisen talouden kokonaistilanteen.

- Satunnaistulot, jotka parantavat rakenteellista rahoitusasemaa, mutta eivät menojen kasvun pilaria. Satunnaistulot olivat Belgiassa suurimmillaan vuonna 2017. Niitä

saatiin (noin 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen) pääasiassa välittömistä ja välillisistä veroista saatavien tulojen kasvusta, joka oli tavanomaista vaihtelua suurempaa.

- Jäljellä olevat epävarmuustekijät vuosina 2017 ja 2018 kannettujen yhtiöveron ennakkomaksujen merkittävän korotuksen (noin 0,5 % suhteessa BKT:hen vuonna 2017 ja 0,7 % vuonna 2018) kohtelussa. Lisäveroa ennakkoveromaksujen suorittamatta jättämisen vuoksi korotettiin vuonna 2017. Kyseessä on pysyvä muutos juoksevien tulojen aikataulussa, kun ainakin osa veronkannosta siirtyy jälkikäteen suoritettavista veroista ennakkomaksuiksi, mikä aiheuttaa verotulojen poikkeuksellisen ja väliaikaisen kasvun. Komissio esitti tästä 126 artiklan 3 kohdan nojalla toukokuussa 2018 antamassaan kertomuksessa varauman, joka koskee yhtiöveron havaitun korotuksen luonnetta. Komissio katsoo kevään 2019 ennusteessaan, että vuosina 2017 ja 2018 tulot kasvavat kertaluonteisesti 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, mutta vaikutus kumoutuu, koska seuraavina vuosina verotulot ovat pienemmät. Lisäksi verotulot ovat vuodesta 2018 alkaen lisääntyneet rakenteellisesti 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen.

  Vuoden 2019 vakausohjelmassa katsotaan siis suurempi osa yhtiöverotulosta rakenteelliseksi. Komissio tunnustaa, että tämä on yhä mahdollista. Arvio taustalla olevasta julkisen talouden rahoitusasemasta paranisi, jos toimenpiteen pysyvää vaikutusta tarkistetaan jälkikäteen ylöspäin. Tämän vuoksi suhteellisen varovainen suhtautuminen komission kevään 2019 talousennusteessa on merkityksellinen tekijä, joka on huomioitava kokonaisarviossa, kun otetaan huomioon ylimääräisten tulojen suuruusluokka (noin 0,5 % suhteessa BKT:hen vuonna 2017 ja 0,7 % vuonna 2018) ja niihin liittyvä suuri epävarmuus.

Tämän epävarmuuden vuoksi tällainen kokonaisarvion kannalta merkityksellinen tekijä – kun otetaan huomioon sekä ylimääräisten tulojen suuruusluokka sekä suuri epävarmuus niiden väliaikaisen luonteen suhteen – aiheuttaa sen, että tässä kertomuksessa on viime vuonna tehdyn analyysin tapaan vaikeaa arvioida, kuinka merkittävä on poikkeama keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeutusuralta vuonna 2018 sekä vuonna 2017 ja 2018 tarkasteltuina yhdessä.

Belgian vuoden 2019 alustavan talousarviosuunnitelman mukana esitettiin virallinen pyyntö hyödyntää ennaltaehkäisevään osioon sisältyvää joustoa Ecofin-neuvoston helmikuussa 2016 vahvistaman ”Vakaus- ja kasvusopimukseen sisältyvää joustoa koskevan yhteisesti sovitun kannan” mukaisesti. Belgia on pyytänyt lupaa poiketa tilapäisesti keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeutusuralta, jotta se voisi toteuttaa merkittäviä rakenneuudistuksia, joilla on myönteinen vaikutus julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyteen. Kaikista keskeisistä osista on jo hyväksytty lainsäädäntöä, ja vuoden 2019 vakausohjelmassa esitetään sen täytäntöönpanolle uskottava aikataulu. Jouston pyytäminen rakenneuudistuksia varten liittyy eläkejärjestelmän uudistamiseen, *tax shift -toimenpiteeseen (eli* verotuksen painopisteen muuttamiseen), yhtiöverotuksen uudistamiseen, työmarkkinauudistukseen ja julkishallinnon uudistukseen. Koska tilapäistä poikkeamaa koskeva pyyntö olisi esitettävä lausekkeen soveltamista edeltävänä vuonna, komissio on arvioinut rakenneuudistuslausekkeen soveltamisedellytysten täyttymistä vuodesta 2019 lukien. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan Belgia noudattaa vuonna 2019 edelleen vähimmäisvertailuarvoa, jolla varmistetaan varmuusmarginaali alijäämälle asetettuun kynnysarvoon (3 prosenttia suhteessa BKT:hen) nähden. Komissio katsoo tältä

pohjalta, että Belgialle voidaan myöntää vuodeksi 2019 pyydetty tilapäinen poikkeama 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen rakenteellisia uudistuksia varten. Kun tämä jousto otetaan huomioon, Belgian odotetaan toteuttavan keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävän vuotuisen rakenteellisen sopeutuksen, joka on 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019. Tällöin nettomääräisten julkisten perusmenojen nimellinen kasvu olisi enintään 2,8 prosenttia.

Komission kevään talousennusteessa ennustetaan vuodeksi 2019 menojen kasvua, joka ylittää vertailuarvon 0,4 prosentilla suhteessa BKT:hen. Tämä viittaa jonkinasteiseen poikkeamaan. Rakenteellisen rahoitusaseman puolestaan ennustetaan säilyvän muuttumattomana, mikä viittaa jonkinasteiseen poikkeamiseen (–0,1 % suhteessa BKT:hen) suositetusta rakenteellisesta sopeutuksesta. Kun vuosia 2018 ja 2019 tarkastellaan yhdessä, menojen kasvun vertailuarvo viittaa siihen, että vaarana on merkittävä poikkeaminen siten, että keskimääräinen poikkeama on 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ennustettu keskimääräinen rakenteellisen rahoitusaseman poikkeama samana aikana on komission ennusteen mukaan –0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä myös viittaa merkittävän poikkeamisen vaaraan. Näin ollen kokonaisarviointi vahvistaa, että kun vuosia 2018 ja 2019 tarkastellaan yhdessä, vaarana on merkittävä poikkeaminen.

Vuonna 2020 Belgian edellytetään toteuttavan keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävän vuotuisen rakenteellisen sopeutuksen niin, että nettomääräisten julkisten perusmenojen nimellinen kasvu on enintään 1,6 prosenttia. Tämä vastaa rakenteellista sopeutusta, joka on 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan nettomääräisten julkisten perusmenojen nimelliskasvun, ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä ja kertaluonteisia toimenpiteitä, odotetaan ylittävän vuonna 2020 menojen kasvulle asetetun viitearvon 1,3 prosentilla suhteessa BKT:hen, mikä viittaa siihen, että vaarana on merkittävä poikkeaminen. Rakenteellisen rahoitusaseman odotetaan heikkenevän 0,3 prosenttiyksiköllä suhteessa BKT:hen vuonna 2020, mikä myöskin viittaa merkittävään poikkeamaan, joka on 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen

Kokonaisarvioinnin perusteella tällä hetkellä on odotettavissa, että vuosina 2019 ja 2020 poiketaan merkittävästi keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeutusuralta, mikä vaarantaa vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osion vaatimusten noudattamisen.

Laatikko 1: Ennaltaehkäisevän osion mukainen joustavuus

Belgia on komission viime vuosina harjoittaman julkisen talouden valvonnan yhteydessä hyötynyt vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa sovellettavista joustolausekkeista ja sallituista poikkeamista. Asetuksessa (EY) N:o 1466/97 otetaan huomioon lisämenot, jos niillä katetaan epätavallinen tapahtuma, jonka vaikutus julkiseen talouteen on merkittävä, eikä kestävyys vaarannu, jos tilapäinen poikkeaminen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta sallitaan. Belgialle myönnettiin vuosina 2015–2017 kumulatiivisesti noin 763 miljoonan euron poikkeama (0,18 % suhteessa BKT:hen). Belgialle myönnetty jousto oli keskeisen tärkeä tekijä varmistettaessa, että se toteutumatietojen perusteella (pitkälti) noudattaisi vakaus- ja kasvusopimuksen ennalta ehkäisevää osiota erityisesti vuosien 2015, 2016 ja 2017 osalta. Lisäksi komissio piti ennalta ehkäisevän osion noudattamista keskeisenä lieventävänä seikkana, kun se ei käynnistänyt liiallista alijäämää koskevaa menettelyä, vaikka velan supistamista koskevaa vertailuarvoa ei lähtökohtaisesti noudatettu.

Belgialle myönnettiin 0,03 prosentin jousto suhteessa BKT:hen vuonna 2015 sellaisten

lisämenojen vuoksi, jotka liittyivät poikkeukselliseen pakolaisvirtaan.

Vuonna 2016 Belgialle myönnettiin jousto, joka oli 0,13 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hyväksyttävistä lisämenoista poikkeuksellisten pakolaisvirtojen osuus oli 0,08 prosenttia suhteessa BKT:hen ja vakavasta terroriuhasta johtuvien turvallisuuteen liittyvien toimenpiteiden osuus 0,05 prosenttia.

Vuonna 2017 Belgia sai luvan 0,02 prosentin joustoon suhteessa BKT:hen turvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä varten.

Komissio on arvioinut, että vuonna 2019 Belgia voi tilapäisesti poiketa keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeutusuralta 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, jotta se voisi toteuttaa merkittäviä rakenneuudistuksia, joilla on myönteinen vaikutus julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyteen (rakenneuudistuslauseke).

Julkiset investoinnit

Julkisten investointien ennustetaan säilyvän ennustejaksolla ennallaan 2,4 prosentissa suhteessa BKT:hen. Vuosina 2009–2016 julkisten investointien määrä oli pienempi kuin julkisen talouden alijäämä. Vuonna 2017 julkisen talouden alijäämä supistui pienemmäksi kuin investointisuhde, ja on pysynyt sitä pienempänä siitä lähtien.

Liittohallitus on noudattanut strategisten investointien kansallista sopimusta, jossa ennakoidaan infrastruktuuri-investointien merkittävää lisäämistä. Tavoitteena on kartoittaa yksityisten investointien esteitä ja vauhdittaa niitä keskeisillä aloilla mobilisoimalla yksityisiä (55 %) ja julkisia (45 %) varoja. Alueet ja yhteisöt voivat liittyä aloitteeseen.

4.2. Julkisen talouden keskipitkän aikavälin velka-asema

Velan kehitys

Belgian julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen väheni 36 prosenttiyksikköä vuosina 1997–2007 suurten (vaikkakin vähitellen pienenevien) perusylijäämien ansiosta. Tämän trendin pysäytti vuoden 2008 finanssi- ja talouskriisi. Vuoden 2007 lopussa Belgian julkisen talouden velka oli 87 prosenttia suhteessa BKT:hen. Vuonna 2014 se kasvoi 20 prosenttiyksikköä, 107 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Vastaava kasvu euroalueella oli 27 prosenttiyksikköä.

Velan lisääntymiseen vuosina 2007–2014 vaikutti pääasiassa velkaa kasvattava lumipalloefekti (+10,5 prosenttiyksikköä) ja velkakannan korjauserät (+9,4 prosenttiyksikköä) sekä aiempien perusylijäämien poistuminen (ks. kuvio 1). Lumipalloefekti osoittaa, että korkomenot ovat yleisesti ylittäneet nimellisen kasvun vuodesta 2008. Tämän tilanteen vuotuinen velkaa kasvattava vaikutus vuosina 2008–2015 oli keskimäärin 1,4 prosenttiyksikköä eli se oli samankaltainen kuin vuosina 1997–2007, sillä korkomenojen pienentyminen suhteessa BKT:hen vaikutti vähemmän kuin nimellisen kasvun hidastuminen. Korkomenot suhteessa BKT:hen pienenivät edelleen vuoden 2007 jälkeen, kun jatkuvasti alenevat korot kompensoivat kasvavaa velkasuhdetta. Korkomenojen pieneneminen edelleen aiheutti jonkinasteisen velkaa vähentävän lumipalloefektin vuonna 2016, ensimmäisen kerran sitten vuoden 2011.

Kuvio 1. Julkiseen velkaan vaikuttavan lumipalloefektin osatekijät

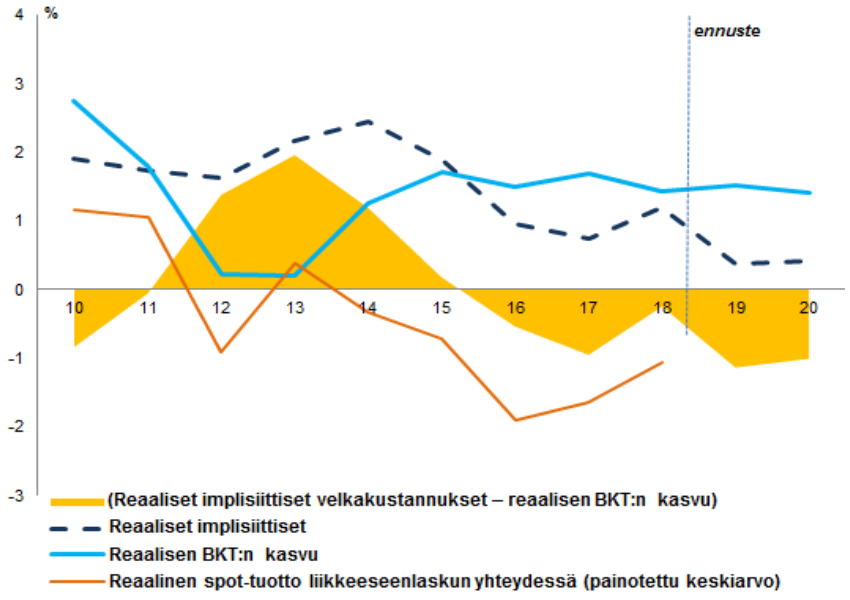

Velkakannan korjauserät kasvattivat velkaa merkittävästi pääosin vuosina 2008 ja 2011, kun Belgian valtion piti puuttua rahoitusjärjestelmään. Vuonna 2008 viranomaiset antoivat tukea Fortis-, KBC-, Dexia- ja Ethias-yrityksille. Vuonna 2011 Belgian valtio osti Dexia Belgiumin, joka on nykyisin Belfius-pankki. Finanssisektorin pelastamiseen käytetyn pankkituen osittainen periminen takaisin johti velkaa pienentäviin velkakannan korjauseriin, joiden vaikutus oli 3,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuosina 2012–2017. Valtio omistaa edelleen 7,8 prosenttia BNP Paribas -yhtiöstä, 100 prosenttia Belfius-yhtiöstä, 100 prosenttia Ethias-vakuutusyhtiöstä (alueellisten ja paikallisten viranomaisten varat mukaan luettuina) ja 51,4 prosenttia Dexia-pankista. Rahoituslaitosten maksamien osinkojen määrä oli noin 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2018.

Vuodesta 2017 alkaen velkasuhdetta on supistanut pääasiassa positiivisten perusylijäämien kasvu. Tämä osoittaa, että paluu merkittäviin perusylijäämiin on ennakkoedellytys velan saamiselle laskusuuntaan ja velan supistamista koskevan vertailuarvon noudattamiselle.

Vuoden 2018 velkaa kasvattava velkakannan korjauserä (0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen) muodostuu lähinnä saatujen ja maksettujen korkojen erotuksesta.

Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan julkisen talouden velkasuhde pienenee 0,7 prosenttiyksikköä 101,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2019. Perusylijäämä on 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen ja velkaa pienentävä lumipalloefekti, joka johtuu BKT-deflaattorin kasvusta ja korkomenojen pienenemisestä, on 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, mutta velkaa kasvattavat velkakannan korjauserät osittain kumoavat niiden vaikutuksen. Trendin odotetaan jatkuvan samanlaisena vuonna 2020, jolloin velka supistuu 100,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen, jos politiikka ei muutu.

Korkomenot

Euroalueen yleistä trendiä vastaavasti Belgian velkainstrumenttien korot ovat ennätyksellisen alhaiset. Kymmenen vuoden joukkovelkakirjojen tuotto oli keskimäärin 0,57 prosenttia vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä. Ero Belgian ja Saksan joukkovelkakirjojen välillä on pysynyt seitsemän vuotta jokseenkin vakaana. Ero oli keskimäärin 37 peruspistettä vuonna

2016, 41 peruspistettä vuonna 2017, 35 peruspistettä vuonna 2018 ja 53 peruspistettä vuoden 2019 ensimmäisellä neljänneksellä, kun se oli enimmillään 366 peruspistettä marraskuun 2011 lopussa. Velan implisiittinen korko on laskenut viime vuosina 4,6 prosentista (vuonna 2007) 2,4 prosenttiin (vuonna 2018). Sen ennustetaan laskevan edelleen 2,2 prosenttiin vuonna 2020.

Velkakestävyys

Belgian viranomaiset ovat hyödyntäneet suotuisia markkinaolosuhteita ja jälleenrahoittaneet jäljellä olevaa velkaa selvästi alemmilla koroilla ja huomattavasti pidemmällä laina-ajalla. Pitkäaikaisten velkapapereiden keskimääräinen erääntymisaika oli pitkä, 14,8 vuotta vuonna 2018 (15,0 vuotta vuonna 2017 ja 17,5 vuotta vuonna 2016) ja painotettu tuotto keskimäärin 0,95 prosenttia (0,9% vuonna 2017 ja 0,8 % vuonna 2016). Tämän tuloksena liittovaltion velkasalkun painotettu keskimääräinen maturiteetti[8] pidentyi vuoden 2018 lopussa 9,6 vuoteen.[9] Se on pidempi kuin koskaan aiemmin. Esimerkiksi ennen vuotta 2009 se oli noin 6 vuotta ja vuoden 2015 lopussa 8 vuotta.[10] Liittovaltion velan korkoriski[11] pieneni vuonna 2018 merkittävästi, 12 kuukauden velan osalta 16,0 prosenttiin (vuoden 2012 lopussa 20,3 %) ja 60 kuukauden velan osalta 40,1 prosenttiin (vuoden 2012 lopussa 56,8 %).[12] Belgiassa ei vaikuta tällä hetkellä olevan rahoitusmarkkinoiden stressiriskiä lyhyellä aikavälillä. Jos korot alkavat nousta, suuri velka merkitsee pitkällä aikavälillä korkomenojen merkittävää kasvua, vaikka keskimäärin pitkien erääntymisaikojen ansiosta kasvu näkyisi vasta vaiheittain.

Kuvio 2: Vakausohjelmien velkaennusteet (suhteessa BKT:hen)

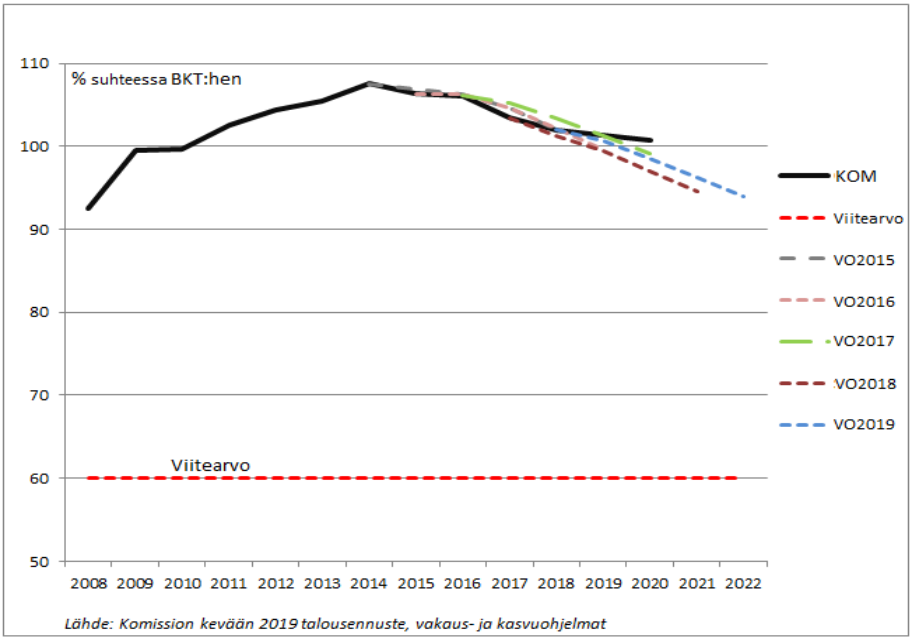

8 Liittovaltion velan osuus on 84,6 prosenttia julkisen talouden velasta.

9 *Agence Fédérale de la Dette / Federaal Agentschap van de Schuld*, vuoden 2018 arviointi ja vuoden 2019 ennuste.

10 *Agence Fédérale de la Dette / Federaal Agentschap van de Schuld*, vuoden 2018 arviointi ja vuoden 2019 ennuste.

11 Velan tiettynä ajankohtana erääntyvä osuus tai osuus, jonka korko saattaa muuttua, koska se on vaihtuva.

12 *Agence Fédérale de la Dette / Federaal Agentschap van de Schuld*, vuoden 2018 arviointi ja vuoden 2019 ennuste.

Herkkyys nimellisen kasvun ja korkojen mahdollisille häiriöille sekä epäsuotuisa lähtökohta aiheuttavat suuria kestävyysriskejä keskipitkällä aikavälillä. Politiikan säilyessä muuttumattomana velan ennustetaan kasvavan ja olevan suurimmillaan, 103,4 prosenttia suhteessa BKT:hen, vuonna 2029.[13] Se pysyy siis selvästi yli SEUT-sopimuksessa määritellyn viitearvon, joka on 60 prosenttia suhteessa BKT:hen. Vakausohjelman toteuttaminen kokonaisuudessaan saisi velan lasku-uralle viimeistään vuonna 2029, vaikka se tuolloin jäisikin yli 60 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan kuitenkin huomattavia julkisen talouden toimia, kun otetaan huomioon, että rakenteellisen alijäämän arvioidaan olevan 1,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019, jos politiikka säilyy muuttumattomana.

Myös talouden kasvupotentiaali määrittää julkisen velan kestävyyttä. Kuten edellä kuvataan, kokonaistuottavuuden kasvun asteittainen heikkeneminen 1990-luvun alusta on vähentänyt potentiaalista kasvua. Tämä korostaa, kuinka tärkeää on toteuttaa rakenteellisia uudistuksia potentiaalisen kasvun edistämiseksi. Edistymistä uudistuksissa tarkastellaan kohdassa 4.3.

4.3. Keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne

Huolimatta siitä, että kasvu on viime aikoina hidastunut, makrotalouden olosuhteet ovat edelleen suotuisat, eikä niitä voi pitää merkittävänä lieventävänä tekijänä sille, että Belgia ei ole noudattanut velan supistamista koskevaa vertailuarvoa. Talouden nimelliskasvun odotetaan itse asiassa pysyvän vakaana koko ennustejakson ajan. Belgia on edistynyt vain vähän vuoden 2018 maakohtaisten suositusten noudattamisessa, mutta on viime vuosina tehnyt tärkeitä monivuotisia rakenteellisia uudistuksia eläkejärjestelmän kestävyyden parantamiseksi sekä verotuksen ja työmarkkinoiden, myös palkkojen indeksoinnin, uudistamiseksi, jotta se voi tukea kilpailukykyä.

Suhdannetilanne, potentiaalinen kasvu ja inflaatio

Belgian talous osoittautui melko kestäväksi vuonna 2009 tapahtuneen maailmanlaajuisen taantuman jälkeen. BKT kasvoi nopeasti kriisiä edeltäneelle tasolle. Vuosien 2010 ja 2011 elpymistä kuitenkin seurasi stagnaatio, ja BKT:n kasvu pysyi paikallaan vuosina 2012 ja 2013. Kasvu elpyi vahvasti vuonna 2014, jolloin se oli 1,4 prosenttia, ja vuonna 2015, jolloin se oli 1,7 prosenttia. Tätä seurasi vuonna 2016 kasvun pieni notkahdus 1,5 prosenttiin, mikä johtui ulkoisen toimintaympäristön heikkenemisestä ja maaliskuun 2016 terrori-iskuihin liittyvän turvallisuustilanteen kielteisestä, vaikkakin ohimenevästä, vaikutuksesta. Tämän jälkeen kasvu jatkui vuonna 2017, jolloin se oli 1,7 prosenttia. Se heikkeni kuitenkin takaisin 1,4 prosenttiin vuonna 2018, ja heikkenemisen odotetaan jatkuvan 1,2 prosenttiin vuosina 2019 ja 2020, kun kotimainen kysyntä on vahvaa, mikä kompensoi vähenevän nettoviennin negatiivista vaikutusta vuosina 2019 ja 2020.

[13] Fiscal Sustainability Report 2018, Volume 2 – Country Analysis. Kehitysarvioiden lähtökohtana on Euroopan komission vuoden 2019 talven talousennuste, jossa oletettiin, että jos politiikka ei muutu, rakenteellinen perusjäämä pysyy ennallaan (ilman ikääntymiseen liittyviä kustannuksia) ennusteen viimeisen vuoden (2020) tasolla. Perusskenaario perustuu seuraaviin pitkän aikavälin makrotaloudellisiin oletuksiin: BKT:n potentiaalinen kasvu pysyy noin 1,2 prosentissa; inflaatio ja BKT-deflaattorin muutos vakiintuvat 2 prosenttiin keskipitkällä aikavälillä; uuden ja uusitun velan pitkäaikaiset korot lähentyvät reaalisesti 3 prosenttiin viimeistään vuonna 2027 ja lyhytaikaiset korot lukemaan, joka vastaa pitkäaikaista korkoa ja euroalueen aiempaa (kriisiä edeltänyttä) tuottokäyrää (ks. myös Euroopan komissio, 2012). Väestön ikääntymisen kustannusennusteet perustuvat vuoden 2018 ikääntymisraporttiin.

Belgian potentiaalisen kasvun arvioidaan olevan vuosina 2016–2019 keskimäärin 1,3 prosenttia. Kasvun hidastuminen verrattuna ennen vuotta 2009 vallinneeseen tilanteeseen on laaja-alaista, sillä siinä näkyy kokonaistuottavuuden (jonka arvioidaan viime vuosina vakiintuneen alhaiselle tasolle) pitkäaikaisen laskevan trendin jatkuminen, työvoimapanoksen vähenevä vaikutus potentiaaliseen kasvuun (työikäisen väestön hitaamman kasvun vuoksi) ja pääoman muodostuksen jonkinasteinen väheneminen. Negatiivisen tuotantokuilun, joka oli suurimmillaan –1,6 prosenttia vuonna 2013, arvioidaan umpeutuneen vuonna 2017. Sen arvioidaan pysyvän positiivisena ja vakaana 0,2 prosentissa suhteessa BKT:hen vuosina 2019 ja 2020.

Nimellisen BKT:n suhteellisen vähäinen kasvu vuoteen 2015 asti on vaikuttanut merkittävästi velkasuhteen kehittymiseen kyseisinä vuosina. Se suurensi rakenteellista sopeutusta, jota vaadittiin sen varmistamiseksi, että velkasuhde pysyisi vakaalla lasku-uralla, kuten velan vertailuarvo edellyttää. Lisäksi tämä suhdannetilanne vaikutti myös perusjäämään, mikä näkyi julkisessa velassa.

Taulukko 3: Makrotalouden ja julkisen talouden kehitys[a]

	2015	2016	2017	2018	2019		2020	
					KOM	VO	KOM	VO
Reaalinen BKT (%-muutos)[b]	1,7	1,5	1,7	1,4	1,2	1,3	1,2	1,4
BKT-deflaattori (%-muutos)	1,0	1,8	1,7	1,2	1,5	1,7	1,6	1,6
Potentiaalinen BKT (%-muutos)	1,2	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3
Tuotantokuilu (% suhteessa BKT:hen)	-0,3	-0,1	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
Julkisen talouden bruttovelka	106,4	106,1	103,4	102,0	101,3	100,6	100,7	98,5
Julkisen talouden rahoitusasema	-2,4	-2,4	-0,8	-0,7	-1,3	-0,8	-1,5	-0,2
Perusjäämä	0,6	0,4	1,6	1,6	0,8	1,3	0,5	1,8
Kertaluonteiset ja väliaikaiset toimenpiteet	0,1	0,0	0,5	0,6	0,0	0,0	0,1	0,0
Julkinen kiinteän pääoman bruttomuodostus	2,3	2,2	2,2	2,4	2,4	2,4	2,5	2,4
Suhdannekorjattu rahoitusasema	-2,2	-2,3	-1,0	-0,8	-1,4	-0,9	-1,6	-0,3
Suhdannekorjattu perusjäämä	0,8	0,5	1,5	1,4	0,7	1,2	0,4	1,6
Rakenteellinen rahoitusasema[c]	-2,3	-2,3	-1,4	-1,4	-1,4	-0,9	-1,8	-0,3
Rakenteellinen perusjäämä	0,7	0,6	1,0	0,9	0,7	1,2	0,3	1,6

Huom.

[a] Prosentteina suhteessa BKT:hen, ellei toisin mainita.

[b] Kalenterikorjattu vain vakausohjelmassa.

[c] Suhdannekorjattu rahoitusasema ilman kertaluonteisia ja väliaikaisia toimenpiteitä.

Lähde: Vuoden 2019 vakausohjelma (VO) ja komission kevään 2019 talousennuste (KOM)

Makrotalouden olosuhteet ovat kuitenkin parantuneet vuodesta 2016, minkä vuoksi niitä ei voida enää pitää merkittävänä lieventävänä tekijänä, joka selittäisi eroa velan (takautuvaan) vertailuarvoon nähden (1,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2018). Kotimainen hintojen nousu oli Belgiassa pitkään hidasta vuoteen 2015 saakka, minkä jälkeen inflaatio kiihtyi siten, että se oli 2,2 prosenttia vuonna 2017 ja 2,3 prosenttia vuonna 2018. BKT-deflaattorin kasvun odotetaan kiihtyvän 1,2 prosenttiin vuonna 2018, 1,5 prosenttiin vuonna 2019 ja 1,6 prosenttiin vuonna 2020. Luvut ovat kuitenkin pienempiä kuin vuonna 2016 (1,8 prosenttia) ja vuonna 2017 (1,7 prosenttia). Nimellisen BKT:n kasvun, joka oli 2,6 prosenttia vuonna 2018, odotetaan nopeutuvan hieman, 2,8 prosenttiin, vuosina 2019 ja

2020. Se jää kuitenkin alle vuosien 2016 (3,1 prosenttia) ja 2017 (3,4 prosenttia) kasvuvauhdin.

Korkojen aleneminen on luonut julkisen talouden vakauttamista tukevan ympäristön. Belgian julkisen velan implisiittinen nimelliskorko on laskenut jatkuvasti kahden viime vuosikymmenen ajan, ja tämä trendi on nopeutunut viime vuosina. Tämän vuoksi julkisen talouden kokonaiskorkomenot ovat supistuneet edelleen suhteessa BKT:hen. Korkomenot supistuivat noin 1,6 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuosien 2008 ja 2018 välillä, 0,4 prosenttiyksikköä vuonna 2017 ja 0,1 prosenttiyksikköä vuonna 2018. Koska korkomenot pienenevät, rakenteellinen perusjäämä heikkenee vuonna 2018 (–0,1 prosenttiyksikköä) ja vuonna 2019 (–0,2 prosenttiyksikköä) rakenteellisen rahoitusaseman pysyessä ennallaan. Vuoden 2019 vakausohjelman herkkyysanalyysista käy ilmi, kuinka tuottokäyrän lineaarinen nousu 100 peruspisteellä tarkoittaisi, että menot kasvaisivat 0,03 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja olisivat 0,25 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022[14] verrattuna lähtötilanteeseen, jossa korot laskevat. Tämä korostaa riskejä sellaisessa vakauttamisstrategiassa, joka nojaa merkittävästi korkomenojen pienenemisestä johtuviin satunnaistuloihin.

Rakenneuudistukset

Komissio vahvisti 13. tammikuuta 2015 antamassaan tiedonannossa rakenneuudistusten tuloksellisen toteuttamisen, investointien ja vastuullisen finanssipolitiikan yhteyttä työllisyyden ja kasvun tukemiseen vakaus- ja kasvusopimuksen voimassa olevien sääntöjen puitteissa.

Belgian vuoden 2019 maaraportissa todettiin, että maa on edistynyt vuoden 2018 maakohtaisten suositusten noudattamisessa vain vähän. Julkisen talouden tavoitteiden jakamisessa eri hallintotasoille siten, että noudattamista voidaan valvoa, ja julkisten menojen rakenteen parantamisessa on edistytty vain vähän. Toisin kuin vuonna 2018, jolloin kaikkien hallintotasojen välille saatiin aikaan yhteisymmärrys keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamisesta viimeistään vuonna 2020, tänä vuonna yhteistoimintakomitea[15] ainoastaan pani merkille vakausohjelman yleisen sopeuttamisuran kohti keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamista viimeistään vuonna 2021 (eli se ei antanut virallista hyväksyntää). Eri hallintoyksiköiden sisäiset alayksiköt eivät myöskään sitoutuneet virallisesti vuotuisiin julkisen talouden tavoitteisiin, kuten aiemmin on tehty. Lisäksi Belgian hallituksella ei ole ollut joulukuun 2018 jälkeen kansallisen valtiosäännön ja/tai perustuslakia koskevien sopimusten mukaisia täysiä talousarviovaltuuksia, joten komitea päätti nimetä vakausohjelman julkisen talouden tavoitteet ”ohjeellisiksi”. Flanderin alue toteuttaa parhaillaan pilottiohjelmaa, jossa menojen uudelleenarviointi otetaan rakenteelliseksi osaksi sen julkisen talouden kehystä. Liittovaltion hallitus on laatimassa strategista suunnitelmaa menojen uudelleenarviointien sisällyttämiseksi sen talousarvioprosessiin. Toistaiseksi liittovaltion tasolla ei kuitenkaan ole toteutettu yhtään uudelleenarviointia, vaikka olisi hyvin tarpeellista priorisoida menot uudelleen. Strategisten investointien kansallisessa sopimuksessa ennustetaan infrastruktuuri-investointien lisääntyvän 150 miljardia euroa vuoteen 2030 mennessä. Tästä 82,5 miljardia euroa tulisi yksityiseltä sektorilta. Vaikka

[14] Belgian vakauttamisohjelma 2019–2022, s. 21.

[15] Yhteistoimintakomiteassa (*Comité de concertation / Overlegcomité*) kokoontuvat kaikki Belgian hallitukset, jotta ne pääsisivät yksimielisyyteen asioissa, joissa toimivalta on jaettu, tai voisivat ratkaista keskinäisiä konfliktejaan.

kieliyhteisöt ovat toteuttamassa suuria koulutusuudistuksia (jotka kattavat useita aloja Flanderissa; ranskankieliselle yhteisölle on laadittu *Pacte d'Excellence*), ammattikoulutuksen ja yhdenvertaisuuden tukemisessa on saatu aikaan vain vähän edistystä. Myös tietopääomaan tehtävien investointien edistämisessä on edistytty vain vähän, vaikka toimenpiteiden laajuus vaihteleekin alueiden, kieliyhteisöjen ja liittovaltion tasoilla. Sektorikohtaisessa sääntelyssä on edistytty yleisesti vain vähän. Tämä koskee myös vähittäissektorin toiminnan parantamista. Sääntelystä johtuvat rajoitukset haittaavat edelleen kilpailua tietyissä asiantuntijapalveluissa.

Maaraportissa tuodaan myös esiin toimenpiteet, joilla tuetaan hiljattain aikaan saatua, työpaikkoja luovaa kasvua parantamalla kilpailukykyä. Näitä ovat esimerkiksi *tax shift*, siihen liittyvä työmarkkinauudistus, jolla muun muassa tuetaan palkkamalttiin tähtääviä toimia, sekä yhtiöverouudistus. Tuloveron ja työnantajien sosiaaliturvamaksujen asteittaisesta alentamisesta on hyväksytty lainsäädäntöä, jossa pieniin palkkoihin kohdistuvia veroja ja maksuja alennetaan suhteellisesti enemmän. Alentamisen kohdentaminen pieniin palkkoihin hyödyttää nuoria ja matalan osaamistason työntekijöitä, joiden palkat ovat yleensä pieniä. Näin toimella tuetaan haavoittuvimpien ryhmien aktivointia. Työ tuotannontekijänä on kuitenkin Belgiassa edelleen korkeasti verotettua. Vaikka *tax shift* on kaventanut hyvin pienipalkkaisten työntekijöiden (50 prosenttia keskiansiosta) verokiilaa (tulovero sekä työnantajan ja työntekijän sosiaaliturvamaksut), keskituloisten verokiila on edelleen EU:n suurin. Suuri työhön kohdistuva verorasitus johtuu kapeista tuloveroluokista, sillä myös keskituloisiin sovelletaan kaikkein korkeinta tuloveroprosenttia, vaikkakin *tax shift* onkin laajentanut 40 prosentin veroluokkaa. Veropohjan laajentaminen verotukia vähentämällä voisi tuottaa tarvittavat tulot veroluokkien laajentamiseksi, sillä verotukien laajamittainen käyttö heikentää Belgian verojärjestelmän tehokkuutta. Hiljattain toteutettu yhtiöverouudistus, jossa lakisääteisiä verokantoja alennetaan ja verovapautuksia vähennetään, yksinkertaistaa osaltaan verojärjestelmää ja tekee Belgian taloudesta houkuttelevamman.

Belgia on nykyaikaistanut julkista eläkejärjestelmäänsä viime vuosina. Ensimmäisistä eläkeuudistuksista säädettiin vuonna 2015. Niillä vähennettiin varhaisen eläkkeelle siirtymisen mahdollisuuksia tiukentamalla varhaiseläkkeelle siirtymisen vakioedellytyksiä. Lakisääteistä eläkeikää on tarkoitus korottaa 65:stä 66:een vuonna 2025 ja 67:ään viimeistään vuonna 2030. Kun otetaan huomioon ikääntymistyöryhmän uudet Belgiaa koskevat ennusteet vuodeksi 2018, eläkkeisiin liittyvien julkisten menojen odotetaan näiden uudistusten johdosta kasvavan 2,9 prosenttiyksiköllä suhteessa BKT:hen vuoteen 2070 mennessä, pääasiassa seuraavien kahden vuosikymmenen aikana, kun ennen näiden toimenpiteiden hyväksymistä luku oli 3,3 prosenttiyksikköä (ennustejaksolle 2013–2060). Eliniänodotteen odotetaan kuitenkin kasvavan todellista eläkkeellesiirtymisikää nopeammin. Ikääntymisen kustannuksia voitaisiin hillitä vuoden 2030 jälkeen erityisesti kytkemällä varhaiseläkeikä ja lakisääteinen eläkeikä elinajanodotteen paranemiseen. Lisäksi useiden suurten virkamiesryhmien varhaiseläke-edellytykset ovat edelleen vakioedellytyksiä suotuisammat. Pitkäaikaishoidon julkisten menojen ennustetaan kasvavan 1,7 prosenttiyksiköllä suhteessa BKT:hen vuoteen 2070 mennessä. Kasvu on keskiarvoa suurempaa, vaikka lähtötaso on jo ennestään yksi EU:n korkeimmista.

Vuoden 2019 maaraportin julkaisemisen jälkeen parlamentti hyväksyi kuitenkin useita lisätoimenpiteitä. Tällainen on esimerkiksi *Jobs deal* eli 28 työmarkkinatoimen paketti, joka jakautuu kahteen osa-alueeseen: julkiseen talouteen ja sosiaalikysymyksiin. Näitä toimia ovat esimerkiksi uudet kannustimet tukea työpaikkojen luomista ja työllisyyttä, edistää työssäoppimista ja ammattitaidon päivittämistä, lisätä ikääntyvien työntekijöiden

työmarkkinoille osallistumista ja tarjota työntekijöille lisää liikkumismahdollisuuksia jo käytössä olevan *Cash-for-car*-vaihtoehdon lisäksi. Lisäksi julkishallintoa ollaan uudistamassa, mutta ohjelmassa ei anneta määrällistä tietoa uudistuksen vaikutuksista.

4.4. Muut komission merkityksellisinä pitämät tekijät

Niiden muiden tekijöiden joukossa, joita komissio pitää merkityksellisinä, kiinnitetään huomiota erityisesti rahoitusosuuksiin, jotka on tarkoitettu kansainvälisen solidaarisuuden edistämiseen ja unionin poliittisten tavoitteiden saavuttamiseen, jäsenvaltioiden välisen kahden- ja monenvälisen tuen muodossa rahoitusvakauden turvaamisen yhteydessä syntyneeseen velkaan sekä suurten rahoituksellisten häiriöiden aikana toteutettuihin rahoituksenvakautusoperaatioihin liittyvään velkaan (asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 3 kohta).

Rahoitussektorin pelastusoperaatiot selittävät osan velan kasvusta vuodesta 2007, kuten kohdassa 4.2 selitetään. Näiden operaatioiden suora kumulatiivinen vaikutus velkaan oli miltei 7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2011, mutta se pieneni noin 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuodesta 2018 alkaen joidenkin hankittujen omaisuuserien myynnin ja lainojen takaisinmaksun vuoksi. Kaikki rahoitussektorille myönnetyt takauksiin liittyvät ehdolliset sitoumukset liittyvät Dexiaan. Belgian valtio on takaajana 51,4 prosentissa Dexian veloista, kunnes yhtiö on purettu kokonaisuudessaan. Näiden takausten osuus oli 7,4 prosenttia suhteessa BKT:hen huhtikuussa 2019, kun vuoden 2016 lopussa se oli 8,7 prosenttia.

Asetuksen (EU) N:o 473/2013 12 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että tässä kertomuksessa tarkastellaan myös sitä, ”missä määrin asianomainen jäsenvaltio on ottanut huomioon 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun komission lausunnon” kyseisen jäsenvaltion alustavasta talousarviosuunnitelmasta. Komission lausunnossa vuoden 2019 alustavasta talousarviosuunnitelmasta tuotiin esiin, että vaarana oli vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamatta jättäminen vuosina 2018–2019. Erityisesti siinä ennakoitiin olevan vaarana, että keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävästä sopeutuksesta poiketaan merkittävästi, eikä velan supistamista koskevaa vertailuarvoa noudateta vuosina 2018 ja 2019. Komissio kehotti viranomaisia toteuttamaan kansallisessa talousarvioprosessissaan tarvittavat toimet sen varmistamiseksi, että vuoden 2019 talousarvio on vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimusten mukainen, ja käyttämään satunnaistuloja nopeuttaakseen julkisen talouden velkasuhteen pienentämistä. Parlamentti ei kuitenkaan hyväksynyt liittovaltion talousarviota vuodeksi 2019. Belgian pääministeri erosi 18. joulukuuta 2018, minkä jälkeen toimitushallitus on hyväksynyt talousarvioita vain juokseville asioille. Maaliskuun 2019 jälkeen parlamentti on konkretisoinut jäljellä olevia *Jobs deal* -toimenpiteitä (ks. kohta 4.3.).

4.5. Muut jäsenvaltion esittämät tekijät

Belgian viranomaiset toimittivat 31. toukokuuta 2019 asiakirjoja, jotka koskivat asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja merkityksellisiä tekijöitä, jäljempänä ’Belgian huomautukset’. Tämän kertomuksen muissa kohdissa esitetty analyysi kattaa jo laajalti viranomaisten esittämät tekijät.

Belgian huomautuksissa korostetaan *tax shift*- ja *Jobs deal* -toimien vaikutusta työpaikkojen luomiseen sekä työvoiman kysynnän että tarjonnan kautta. Ensin mainitut vähentävät työvoimakustannuksia ja työhön kohdistuvaa verorasitusta, ja viimeksi mainitut edistävät

työmarkkinoille osallistumista, esimerkiksi lisäävät vapaita työpaikkoja ammateissa, joissa esiintyy työvoimapulaa. Viranomaisten huomautuksissa viitataan myös yhtiöverouudistukseen, joka on alentanut merkittävästi yritysten veroastetta ja vaikuttanut erityisesti pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Belgian huomautuksissa tuodaan esiin strategisten julkisten investointien kansallinen suunnitelma (strategisten investointien kansallinen sopimus), jossa on jo esitetty kuusi alakohtaista ja neljä monialaista osa-aluetta, joilla tulevien hallitusten on määritettävä investoinnit tarkemmin. Huomautuksissa korostetaan myös eläkejärjestelmän jatkuvaa uudistusta, johon liittyviä toimenpiteitä on toteutettu jo edellisellä vaalikaudella. Niillä on esimerkiksi korotettu varhaiseläkeikää ja lisätty varhaiseläkkeelle jäämiseen liittyviä ehtoja. Uusilla toimenpiteillä pyritään korottamaan varhaiseläkeikää, yhdenmukaistamaan järjestelyjä, puuttumaan tiettyihin väärinkäyttömuotoihin ja kannustamaan toisen pilarin eläkkeen kehittämistä.

Muita Belgian viranomaisten esittämiä merkityksellisiä tekijöitä ovat Belgiassa vallitseva yleinen yksimielisyys julkisen velan ja alijäämien pienentämisestä. Tästä on osoituksena toimitusministeriön joulukuussa 2018 käyttöön ottama tiukka talousarviota koskeva kurinalaisuus. Belgian huomautuksissa arvioidaan myös yhtiöveron ennakkomaksujen kehittymistä. Erityisesti niissä tarkastellaan rakenteellisen ja kertaluonteisen komponentin kehitystä. Ensin mainittu johtuu muun muassa laskennallisten korkojen vähennysasteen alentamisesta sekä yritysten bruttotoimintaylijäämän lisääntymisestä. Viimeksi mainittu liittyy siirtymiseen verojen määrän arvioinnista ennakkomaksuihin sen tuloksena, että yrityksille, jotka eivät suorita ennakkomaksuja, aiheutuvat seuraamukset tiukentuivat 1. tammikuuta 2017. Viranomaiset arvioivat, että näiden kahden komponentin osuudet ovat yhtä suuret (50 %).

5. PÄÄTELMÄT

Julkinen bruttovelka oli vuoden 2018 lopussa 102,0 prosenttia suhteessa BKT:hen eli huomattavasti yli 60 prosentin viitearvon. Belgia ei noudattanut velan supistamista koskevaa vertailuarvoa vuonna 2018. Komission ennusteessa ei myöskään odoteta Belgian noudattavan velan supistamista koskevaa vertailuarvoa vuonna 2019 tai vuonna 2020, mikäli politiikka ei muutu. Tämä viittaa siihen, että ennen kuin kaikki merkitykselliset tekijät on otettu huomioon, perussopimuksen mukaista velkakriteeriä ei alustavan näytön perusteella ole noudatettu vuonna 2018. Perussopimuksen mukaisesti tässä kertomuksessa on tarkasteltu myös merkityksellisiä tekijöitä.

Ennaltaehkäisevän osion noudattamista koskeva kokonaisarvio tuo esiin suuria julkisen talouden suorituskyvyn keskeisiin tekijöihin liittyviä epävarmuuksia vuosina 2017 ja 2018 erityisesti sen osalta, kuinka pitkälti nimellisen rahoitusaseman viimeaikainen koheneminen on luonteeltaan rakenteellista. Vaikka nämä epävarmuustekijät otetaan huomioon, ei voida sulkea pois, että poikkeama on merkittävä, kun vuosia 2017 ja 2018 tarkastellaan yhdessä. Merkittävän poikkeaman kynnysarvon (0,25 prosenttia suhteessa BKT:hen) ylitys vaikuttaa kuitenkin joka tapauksessa hyvin vähäiseltä, kun kyseiset epävarmuustekijät otetaan huomioon. Tämän perusteella voidaan todeta, ettei ole riittävän vankkaa näyttöä siitä, että Belgia poikkeaa merkittävästi keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta vuonna 2018 ja vuosina 2017 ja 2018 yhdessä tarkasteltuina. Belgian arvioidaan olevan vaarassa poiketa sopeuttamisuralta jonkin verran vuonna 2019 ja merkittävästi vuosina 2018 ja 2019 yhdessä tarkasteltuina sekä vuonna 2020. Tämän vuoksi vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimusten noudattamiseksi tarvittavat toimet olisi toteutettava

vuodesta 2019 alkaen. Mahdollisten satunnaistulojen käyttö julkisen talouden velkasuhteen pienentämiseksi edelleen olisi järkevää. Samaan aikaan Belgian velkasuhde on supistunut 5,5 prosenttiyksikköä vuodesta 2014, ja sen ennustetaan supistuvan edelleen 1,3 prosenttiyksikköä vuoteen 2020 mennessä huolimatta mittavista velkaa kasvattavasta velkakannan korjauseristä kuluneina ja tulevina vuosina.

Belgia on edistynyt vuodesta 2015 alkaen ilmoitettujen rakenneuudistusten toteuttamisessa erityisesti eläkkeiden, kilpailukyvyn ja verotuksen suhteen. Useiden näistä uudistuksista katsotaan edistyneen merkittävästi. Niiden odotetaan osaltaan parantavan talouden kasvupotentiaalia ja vähentävän makrotalouden epätasapainojen vaaraa. Näin niillä on keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä myönteinen vaikutus velan kestävyyteen. Toteutettu verouudistus ei kuitenkaan ole ollut luonteeltaan julkisen talouden kannalta neutraali, mikä on heikentänyt julkisten talouden rahoitusasemaa vuosina 2017 ja 2018. Belgian viranomaiset lähettivät komissiolle 31. toukokuuta 2019 kirjeen, jossa ne toivat esiin sitoutuneisuutensa rakenteellisiin uudistuksiin ja strategisten julkisten investointien suunnitelmaan.

Tässä kertomuksessa esitetty analyysi sisältää arvion kaikista merkityksellisistä tekijöistä ja erityisesti seuraavista: i) makrotalouden olosuhteet, joita ei voi enää pitää selittävänä tekijänä sille, että Belgia ei ole noudattanut velan supistamista koskevaa vertailuarvoa; ii) kasvua edistävien rakenneuudistusten toteuttaminen viime vuosina; näistä uudistuksista monia pidetään merkittävinä ja niiden ennustetaan edistävän velkakestävyyden parantamista, vaikka niiden vaikutus ei väliaikaisesti olekaan julkisen talouden kannalta neutraali; iii) ei ole riittävän vankkaa näyttöä siitä, että Belgia poikkeaa merkittävästi keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta vuonna 2018 ja vuosina 2017 ja 2018 yhdessä tarkasteltuina. Yhteenvetona voidaan todeta, ettei tässä esitetty analyysi ei anna riittävää näyttöä, jonka perusteella voitaisiin päätellä, noudatetaanko SEUT-sopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/1997 määriteltyä velkakriteeriä.